

អណ្តាមស្យាមយុទ្ធ ព.ស.២៣៧៦ ដល់ ព.ស. ២៣៩០

អណ្តាមស្យាមយុទ្ធ បានដល់ សង្គ្រាមរវាងយួននិងសៀមដើម្បីដណ្តើមប្រទេសកម្ពុជានៅដើមសម័យរតនកោសិន្រ្ទ ។

ការដែលសៀមពង្រីកឥទ្ធិពលចូលទៅក្នុងលាវនិងខ្មែរបានក៏ដោយសារតែកើតមានអំពើក្បត់កែស៊ីនក្នុងប្រទេសយួន ធ្វើឲ្យអ្នកដឹកនាំយួនខាងត្បូងចូលទៅសុំជំនួយពីសៀមដើម្បីយកទៅបង្ក្រាបអំពើក្បត់បះបោរនោះ សៀមទទួលស្តាប់ ប៉ុន្តែមិនអាចបែងចែកកម្លាំងទៅជួយបានទេ យួនទើបប្រើវិធីចូលទៅមានឥទ្ធិពលលើខ្មែរដើម្បីស្វែងរកយុទ្ធភណ្ឌ ដូចជា ពាហនៈនិងសួយសារអាករផ្សេង ៗ ដែលទង្វើនេះធ្វើឲ្យកើតមានភាពតានតឹងរវាងយួននិងសៀមនៅចុងសម័យធនបុរី ។

លុះដល់ដើមសម័យរតនកោសិន្រ្ទ សៀមមិនត្រូវការធ្វើសង្គ្រាមជាមួយនឹងភូមាផងជាមួយនឹងយួនផងក្នុងពេលតែមួយទេ ហេតុនេះសៀមទើបជ្រើសរើសយកវិធីឧបត្ថម្ភអុងជឿងស៊ីដែលជាអ្នកដឹកនាំសំខាន់របស់យួនក្នុងការបង្រួបបង្រួមជនជាតិយួន រហូតដល់អុងជឿងស៊ីអាចបង្ក្រាបអំពើក្បត់បះបោរនោះបាន និងស្ថាបនាខ្លួនឯងឡើងជាក្សត្រយួន ឈ្មោះថា **ព្រះចៅយ៉ាឡុង** បើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ យួននៅតែចងចិត្តចង់បានធនាគារពីលាវនិងខ្មែរដើម្បីចិញ្ចឹមប្រទេសយួន និងកសាងប្រតិពលភាពរបស់យួន ទើបវាតទីចូលទៅក្នុងខ្មែរយ៉ាងបើកចំហទាំងមាននិន្នាការចូលទៅក្នុងលាវទៀត ការវាតទីឥទ្ធិពលនិងការធ្វើជាអមិត្តរបស់យួននេះបានប្រាកដច្បាស់ពីការដែលយួនជួយគាំទ្រយ៉ាងសម្ងាត់ក្នុងករណីព្រះចៅអនុវង្សក្រុងវៀងចន្ទរមទាំងករណីព្រះមហាក្សត្រខ្មែរដែលប្រឆាំងនឹងឥទ្ធិពលរបស់សៀម ជាហេតុធ្វើឲ្យសៀមមិនអាចនៅស្ងៀមតទៅទៀតបាន ។

ចំណេរកាលតមក ភូមាបានស្ថិតនៅក្រោមអាណានិគមរបស់អង់គ្លេស ទាំងសៀមមិនត្រូវការប៉ះទង្គិចជាមួយនឹងអង់គ្លេសនិងមិនត្រូវការវាតទីឥទ្ធិពលចូលទៅក្នុងជ្រោយម៉ាឡាយូទេ ធ្វើឲ្យរជ្ជកាលទី ៣(ព្រះបាទសម្តេចព្រះណាំងក្លៅ)អាចប្រឈមមុខជាមួយនឹងយួននៅទិសខាងកើតបានយ៉ាងពេញបន្ទុក ដោយចាប់ផ្តើមធ្វើសង្គ្រាមជាមួយនឹងយួន ឈ្មោះថា **អណ្តាមស្យាមយុទ្ធ** រវាង ព.ស.២៣៧៦ ដល់ ព.ស.២៣៩០ អស់រយៈពេល ១៤ ឆ្នាំ រវាងជនជាតិធំ ២ ក្នុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដើម្បីដណ្តើមឧត្តមភាពលើខ្មែរដែលជាដែនដីខណ្ឌរវាងសៀមនិងយួន សង្គ្រាមតត្រាំតត្រែងនេះបង្កហាយនភាពដល់ភាគីទាំងសងខាងយ៉ាងច្រើន ។

ក្នុងព.ស.២៣៧៦ ក្រុងព្រៃនគរកើតចលាចលដោយសារអំពើបះបោរ ព្រះបាទសម្តេចព្រះណាំងក្លៅទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទានឲ្យចៅពញាបតិស្រុកគេដោ(សិង្ហ សិង្ហសេនី)ធ្វើជាមេទ័ពជើងគោកលើកពលទៅវាយយកខេត្តខ្មែរនិងយួនរហូតដល់ក្រុងព្រៃនគរដើម្បីជួយពួកបះបោរ និងឲ្យចៅពញាព្រះឃ្លាំង(តិស្ស បុន្ទាត)ធ្វើជាមេទ័ពជើងទឹកទៅវាយយកខេត្តខ្មែរនិងយួនតាមឆ្នេរសមុទ្រ ដោយទៅសន្ធឹងជាមួយនឹងទ័ពជើងគោករបស់ចៅពញាបតិស្រុកគេដោក្នុងក្រុងព្រៃនគរ ដែលទ័ពជើងទឹកត្រូវលើកពលទៅជាច្រើនដងដូចយ៉ាងទ័ពជើងគោកដែរ ។

សង្គ្រាមជាមួយនឹងយួននៅគ្រានេះ ចៅពញាបតិស្រុកគេដោបានបញ្ជាឲ្យកាត់ក្បាលនាយខាំដែលជាកូនប្រុសទី ១៨ របស់លោកក្នុងការដែលកូនប្រុសនេះខ្លាចញញើតចំពោះអរិរាជសត្រូវ ចាត់ជាទណ្ឌកម្មកម្រិតធ្ងន់បំផុត និងជាវិធានការកំញើញបន្លាចកងទ័ពខ្លាចក្រែងវិន័យនិងបទបញ្ជាកងទ័ពរហូតដល់បានជាកម្លាំងនាំទៅកាន់ជ័យជម្នះ ។

នៅព.ស.២៣៨៤ ព្រះបាទសម្តេចព្រះណាំងក្លៅទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទានឲ្យចៅហ្វាភ្នំមុនឥស្សរេសរង្ស៊ី(เจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์)ធ្វើជាមេទ័ពជើងទឹកលើកពលជើងទឹកទៅវាយក្រុងចូជីកយុទ្ធនាវាដែលរួមដំណើរទៅប្រយុទ្ធនៅគ្រានោះមាន កប៉ាល់ពុទ្ធអំណាច កប៉ាល់ទេពកោសិស្ត កប៉ាល់រាជប្ញទ្ធិ កប៉ាល់វិទ្យាគម កប៉ាល់ឧត្តមតេជ កប៉ាល់គាយ កប៉ាល់ប៉ាក់លាន់(เรือปักหลั่น) និង កប៉ាល់មធ្យានុដែលផ្ទុកដឹកស្បៀងអាហារ ប៉ុន្តែយ៉ាងណាក៏ដោយ នាវាយុទ្ធនៅគ្រានោះមិនបានជោគជ័យទេដោយសារតែទាហានសៀមមិនជំនាញភូមិសាស្ត្រ និងកប៉ាល់សៀមមានកម្លាំងខ្សោយជាងកប៉ាល់យួនទាំងផ្នែកខ្នាតនិងប្រសិទ្ធិភាព ព្រោះហេតុនេះ ព្រះបាទសម្តេចព្រះណាំងក្លៅទើបទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញសេចក្តីចាំបាច់ត្រូវតភ្ជាប់កប៉ាល់ចម្បាំងសាឌី ធ្វើជាកប៉ាល់បម្រាញ់ដូចយ៉ាងយួន អាចដំឡើងកាំភ្លើងធំបានជាច្រើនដើម ដោយទ្រង់ឲ្យចៅពញាព្រះឃ្លាំងធ្វើជាមេបញ្ជាការតភ្ជាប់កប៉ាល់បម្រាញ់ដូចយ៉ាងយួនទុកប្រើក្នុងរាជការ ៨០ គ្រឿង នៅទីបំផុត សង្គ្រាមរវាងសៀមនិងយួនដែលអូសបន្លាយដល់ទៅ ១៤ ឆ្នាំនោះត្រូវបញ្ចប់ទៅដោយសារព្រះបាទសម្តេចព្រះណាំងក្លៅទ្រង់ត្រាស់ឲ្យបញ្ឈប់សង្គ្រាមនេះនិងបើកកិច្ចចរចាយុទ្ធសន្តិភាពក្នុងព.ស.២៣៩០ ព្រោះទ្រង់ពិចារណាឃើញថា មានតែបង្គិនធនធាននិងកម្លាំងមនុស្សប្រៀបដូចជាហែលទឹកនៅកណ្តាលមហាសមុទ្រដោយពុំឃើញកោះត្រើយ ទាំងសងខាងមិនអាចយកឈ្នះភាគីមួយទៀតបានយ៉ាងដាច់ខាតទេ ទើបត្រូវធ្វើសន្តិសញ្ញាបញ្ចប់សង្គ្រាមដោយសៀមនៅរក្សាសិទ្ធិទុកក្នុងការស្ថាបនាក្សត្រខ្មែរឲ្យជាក្សត្រប្រទេសរាជរបស់ខ្លួនដែលនិងឲ្យខ្មែរបញ្ជូនគ្រឿងបណ្ណាការទៅឲ្យយួនរាល់ ៗ ៣ ឆ្នាំ ចាត់ជាកិច្ចព្រមព្រៀងគួរឲ្យពេញចិត្តដល់ភាគីទាំងសងខាង សង្គ្រាមរវាងជនជាតិធំទាំង ២ ទើបស្ងប់ទៅ ។ MP7/12/2012

